

SLOVENSKI NAROD

Izjava vsak dan popoldne, izjemni nedelje in praznike. — Inserati do 30 petit vrst à Din 2.- do 100 vrst à Din 2.50. od 100 do 300 vrst à Din 3.- večji inserati petit vrsta Din 4.- Popust po dogovoru, inseratni javek posebej. — >Slovenski Narod velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.- za inozemstvo Din 25.- Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNISTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5

Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126

Podružnice: MARIBOR, Smetanova 44/1. — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26. — CELJE: celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65. podružnica uprave: Kocenova ulica 2, telefon št. 190. — JESENICE. Ob kolodvoru 101

Račun pri poštnem čekovnem zavodu v Ljubljani št. 10.851.

Proračun prometnega ministrstva odobren

Neugoden položaj naših železničarjev — Ponovni napadi posl. Stanica proti ministru za promet — Izjava predsednika vlade Nikole Uzunovića

Beograd, 9. marca. Včeraj je bila v Narodni skupščini končana podrobna razprava o proračunu ministrstva za promet, ki je bil pri glasovanju odobren z večino glasov. V debati je zbulil pozornost govor posl. dr. Ljudevit Pivko, ki se je posebno toplo zavzel za zboljšanje mizernega položaja železničkih delavcev.

Poslanec dr. Pivko

je poudarjal, da je v prometnem resoru zadelo vse znižanje izdatkov samonameščence, najbolj pa najnižje delavstvo. Ti nameščenci so zato prisli v nevzdržen položaj in so takorekoč na robu propada, kar mora neizogibno vplivati tudi na varnost našega prometa. Že sam način sestave proračuna dokazuje, da se temu vprašanju posveča premala pažnja, drugače se ne bi moglo zdrediti, da so plače delavcev zaračunane med materialnimi izdatki. Zniževanje plač je gotovo najenostavnnejši način redukcije, a to bi se smelo vršiti samo tedaj in samo pri onih kategorijah uslužbencev, ki imajo prekomerne dohodke in ki niso odvisni samo od svojega zasluga. Ponovno zniževanje delavskih plač je doseglo že tako stopnjo, da se mora človek resno vprašati, ali je pod takimi prilikami sploh mogoče vršiti naporno in odgovorno službo. Reducirajo na se predvsem oni, ki so za službo nesposobni in slabo kvalificirani ter oni, ki imajo drugod dohodke in niso odvisni od zasluga in naposled morda še oni, ki imajo priliko in možnost najti zasluge drugod. Posebno hud udarec pomeni odlok generalne direkcije z 31. avgusta 1933, da se naj v delavninah in kuřilnicah odredi znižanje delovnega časa od 8 na 7 ur, ob sobotah pa na 6 ur. Pri gradbenih sekcijah je bilo v praksi že od aprila znižanje delovnega časa, tako da so imeli delavci skor vsek teden brezplačen dopust. Pri nekaterih sekcijah so delali sploh samo 14 do 18 dni mesečno, tako da je znašal mesečni zasluge posameznega delavca 200 do največ 450 Din. Mesečni zasluge takega delavca v naših krajih ne zastonjuje niti za najemnino, še manj za druge življenske potrebuščine.

V svojih nadaljnjih izvajanjih je poslanec dr. Pivko podrobno orisal položaj vseh delavskih kategorij, zlasti pravnih delavcev, in ostro grajal praks, ki se je uvedla v zadnjem času, da prometno ministrstvo ne spoštuje niti svojih lastnih pravilnikov. Po pravniku za železnične dejavnice je delavstvu zagarantriran 20 dnevni zasluge po 8 ur dnevno na mesec. Delovni čas bi moral znašati torej mesečno najmanj 160 ur, v resnici znaša komaj 130 ur in še manj, tako da izgube delavci na mezdah tudi vsled tega se nadaljnji 120 do 300 Din mesečno. Pač pa morajo v polnem iznosu vplačati svoje prispevke za penzijski fond in bolniško zavarovanje. Delavci na področju ljubljanske železnične direkcije zaslujijo sedaj mesečno 300 do največ 600 Din. Baš v tej direkciji pa so uslužbeni po večini starejši oženjeni ljudje, ki morajo skrbeti za svoje družine. Nujno je potrebno, da se zagotovi železniškemu delavstvu po pravniku določenih 160 delovnih ur na mesec in da se plače na novo urede. To zahteva interes prometne službe, pa tudi interes države, kajti zadovoljno delavstvo bo najboljša opora narodne in državne misli.

Končno se je bavil posl. dr. Pivko s položajem železničnih uradnikov ter je omenil, da se dosluženi ne upokojijo, dočim se nameščajo mlajše moči le kot vršilci dolžnosti in dnevnici. Za nje v eksekutivni službi ni mesta niti kredita.

Strojovedjem, ki nosijo odgovornost za stroje, življene ljudi in tovor, se ne posveča zadostna skrb in jim niso zagotovljeni takšni življenski pogoji, da bi bili lahko brez skrb zase in za svoje rodbine. Če je pri vsem tem v naši državi le majlo železničnih nesreč, je treba to pripisati požravnemu delu te naše kategorije jugoslovenskih ljudi, ki ima menda najmočnejše živce. Poleg tega se godi, da se jim od njihove plače odtrgujejo visoke vsote v obliku glob. celo 300

Din na mesec, zgori zaradi neznatnih prestopkov formalnih določb.

Po poslanec dr. Pivko se je končno toplo zavzel za preuredivitev obmejne železniške postaje v Gornji Radgoni, kjer je promet zlasti jeseni takoj velik, da ga osobe s sedanjimi skromnimi napravami ne more obvladati.

Obtožbe posl. Andrije Staniča

Na popoldanski seji je ponovno govoril poslanec in biši prometni minister Andra Stanič, ki je v celem obsegu vztrajal pri svojih prvotnih trditvah in znova dokazoval, da je država bila s pogodbami za gradnjo novih železničnih prog oškodovana. Vztrajal je v celoti pri svoji trditvi, da sklene pogodbe niso imele zakonite osnove. Predvsem se je skliceval na to, da sta bila 3. januarja 1931, ko je bila podpisana pogodba z Boyerjem, že izvoljena Narodna skupščina in senat, torej oba zakonodajna doma, ki bi morala v smislu čl. 104 ustave na vsak način sklepati o teh pogodbah. Tudi zakon o železnicah in javnem prometu, ki ga je izdal sam inž. Lazar Radivojević, določa v svojem 4. členu, da se mora vsaka zgraditev novih železničnih prog odobriti po zakonskem potu. Zagovor prometnega ministra, da je tudi glavna kontrola kot najvišji forum za točno izpolnjevanje zakonov dala svoj pristanek, ni nikako opravčilo, ker je baš glavna kontrola zahtevala, naj si prometni minister za finančni del pogodb preskrbi zakonsko

poočlostilo. Sklenitev teh pogodb tudi formalno ni bila pravilna, ker na licitaciji ni bilo toliko ponudnikov, kolikor jih zahteva zakon o državnem računovodstvu. Tudi po čl. 5 uredbe o organizaciji prometnega ministrstva in pravne službe minister ni bil pooblaščen sklepati po pogodbe. Ta uredba je še danes nespremenjena v veljavni. Prometni minister je po mnenju posl. Staniča skušal predstaviti te pogodbe v lepši luči in jih je pojasnjeval tako, da se ni niti dotaknil finančnih obveznosti države. V svojih nadaljnjih izvajanjih je posl. Stanič ponovil svoje pravne trditve glede previsokih cen, navajal rečne in proračune ter izrazil obžalovanje, ker je prometni minister sedaj začel preganjati podrejene uradnike, ker jih sumniči, da so mu dali te podatke. Teh podatkov pa ni dobil v pravem ministrstvu, ker jih tam čuvajo kot največjo državno tajnost. Kot narodni poslanec jih je zahteval in dobil v finančnem ministrstvu, ker jih tam ne smatrajo za tajnost, marveč za državne spise javnega značaja in za sestavni del državnega proračuna.

Ugotovitve predsednika vlade

Ministrski predsednik Nikola Uzunović je nato izjavil, da je z največjo pozornostjo poslušal razlaganje prometnega ministra — sl. Andre Stanič. Če bi bil jaz prista g. Staniču, bi ga skušal pripraviti do tega, da bi jasneje povedal, kaj si prav za prav predstavlja pod skodo, ki jo številno označuje na 800 milijonov Din? Ali je to le ona škoda, ki se pojavi za vsakega dolžnika, ki gradi s kreditom in posoji, potem je to povsem drugačna stvar, popularna normalna škoda in je to le normalni deficit za vsakogar, ki dela s tujim denarjem. Dovim, da bi bil le en človek pri nas ali v inozemstvu, ki bi verjel, da je pri poslu, ki stane 1.1 milijarde Din, možna škoda 800 milijonov dinarjev. To bi z drugimi besedami pomenilo, da bi se delo, za katerega plača država 1100 milijonov Din, moglo izvršiti za 300 milijonov Din.

V boljši ilustraciji za presojo tega primera naj navedem svoj lastni doživljaj. Zidal sem si na kredit. Zadolžil sem se pri Upravi fondov za 2 milijona Din. Kaj mislite, koliko bom plačal Upravi fondov za ta dva milijona posojila? (Medklic: Še dva milijona.) Ni dovolj samo še dva milijona. Skozi 25 let moram plačevati po 200.000 Din na leto. To pomeni, da bom v prvih 10 letih plačal 2 milijona, nato pa bom moral še celih 15 let plačevati nadalje po 200.000 Din letno, tako da bom plačal še 3.5 milijona Din. Z drugimi besedami bi se reklo, da sem samega sebe oškodoval za 3.5 milijona Din in da lahko sedaj dolžim Upravo fondov, da me je oplačkal za 3 milijone Din. Ne drži pa ne eno ne drugo. (Viharno pritrjevanje in obravnavanje.) Tako je tudi v tem primeru in apeliram na vso našo javnost, da

tako gleda na stvar. Ne zanikam, da je morda točna trditve g. Staniča, da bi bilo bolje, če bi bili te pogodbe na pravilih lastnini sredstv in z domaćimi podjetniki. Teoretično je to lahko, toda če se vrnemo nazaj na 1. 1930, v dobo, ko so se sklepale te pogodbe, v dobo, ko je začela omejevati naša gospodarska sposobnost in v vseh pogodbah gospodarstva besneti gospodarska kriza in brezposelnost, tedaj so odgovorni činitelji v tedanjem položaju smatrali za svojo dolžnost storiti vse, da za vsako ceno nudijo možnost dela in zaposlitve našemu delovnemu ljudstvu. Ce nismo imeli svojih razpoložljivih sredstev, so pač morali na najprimernejši in najnormalnejši način apelirati na zunanjji kredit. Dobili smo gotovo število ponudb, izmed katerih so se izbrale one, ki so bile za takratne čase najbolj ugodne in so se de a oddala pod finančnimi pogoji, ki so se v tistem času mogli smatrati za najpovoljnje. Tako je treba gledati na morda bolj.

Morda bi vam bil ostal dolžan to izjaviti, če bi ne bil videl, s kako našla tuji listi z debelimi črkami poročajo, kakor da je v Jugoslaviji režim pri poslu za 1.1 milijardo oskodoval državo kar za 800 milijonov. Najbolj nejš se tega mesta demandiram skoz in skoz netočne trditve, da so bile pri sklepanju teh pogodb kakršnokoli zlorabe, najmanj pa take, da bi doseglo vajno vsoto 800 milijonov Din. Občajujem, da nismo imeli lastnega denarja, ker potem bi nam ne bilo treba plačevati tako visokih obresti. Če so se zgodile kakе pogreške, jih ne smemo povečevati in s tem dajati nam nepriznajnemu tisku gradivo, da sodi svet o nas slabše, kakor pa naslovimo.

Zaključni govor prometnega ministra

Kot poslednji se je v debati o proračunu prometnega ministrstva oglašil še sam prometni minister Lazar Radoševič, ki je med drugim dejal: Če smo izvršili gradbena dela, zgradili proge in so bile te proge potrebne in smo se pri tem ravnali po točno določenih predpisih in finančnih pogojih, potem nihče na tem odgovornem mestu ne bi mogel ravnati drugače, kakor sem ravnal jaz. Smatram, da smo sprejeli pogodbe v smislu obstoječih predpisov in da so pogoji, ki jih določajo te pogodbe, povoljni. Če

vimo, a kljub temu moram reči, da se je v mojem resoru, kakor tudi v podjetjih, ki so se angažirala za te gradnje, delalo tako, da smo lahko ponosni na naš promet, ki je urejen. Naše železnične kot gospodarsko podjetje, v katerem je plasiran nacionalni kapital, so na dosteni višini in če jih primerjamo z železnicami na zapadu, celo na izredno visoki višini. Opozicija je zato tu, da kritikuje delo vladne večine, prav tako pa je odgovorna za svoje zadržanje in mora zato priznati, kar je priznanje vredno, kar je dobro in koristno.

Anketi o delovanju prometnega ministrstva se nikakor ne branim, mislim

pa, da sem delal v interesu države. Zavedam se, da so rezultati, ki smo jih dosegli doslej v razvoju naših železničnih gradenj in vsega našega ostalega dela, pod naših prizadevanj. Gledo interpelacij, ki se nanašajo na konkretna vprašanja, bomo tu še razpravljali. Prepričan sem, da bomo s predlaganim proračunom mogli realizirati naše napore v čim večjo korist naših države.

Govor prometnega ministra je bil sprejet z viharnim odobravanjem. Sledilo je glasovanje o proračunu prometnega ministra, ki je bil ob 21.30 sprejet.

Nato se je pričela razprava o proračunu ministrstva za kmetijstvo in

vode.

Ekspoze ministra za kmetijstvo dr. Srkulja

Izčeren ekspoze o delu in proračunu resora za kmetijstvo je podal zastopnik kmetijstva in njegovega delavnega besede Nj. Vel. kralja: Delati v smeri kulturne in gospodarske povzdrige naših vasi in varovanih njenih nacionalnih značaj poimenovanih dolžnosti sedanjosti in skrbeti za naš zdrav in uspešen razvoj v bodočnosti.

V prvih dneh parlamentarnega režima do 6. januarja 1929 so imeli vse stranke na prvem mestu v svojem programu skrbstvo za našega kmeta, toda ta njihov program je bil le demagoško sredstvo, ker niti ena stranka izpolnila svojih določil in je v parlamentu pustila kmeta in njegova življenska vprašanja na cedilu. V vseh letih od našega zedinjenja do prejemanja sta bila izdane dve zakoni izrecno kmetijskega značaja, in sicer zakon o predhodnih odredbah za izvedbo zakona o agrarni reformi ter zakon o ureditvi veterinarstva. Oba zakona datirata se iz prvih časov po zedinjenju. Narodna skupščina je 1. 1928 sicer že izglasovala zakon o kmetijskih kreditih, ki pa ni prišel niti tako daleč, da bi se pritele izvajati.

Sez novi režim, ustanovljen na osnovi kraljevega manifesta z dne 6. januarja 1929, se je vso vremeno posvetil reševanju najvažnejših vprašanj, ki se tičajo velike večine našega naroda, kmetičkega prebivalstva. Najprej je bil izdan zakon o ustanovitvi Privilegirane agrarne banke.

Po zgledu vzhodnega vladarja se je ves jugoslovenski narod odzval in dal zavod na razpolago za naše razmere veliko delniško glavnico 700 milijonov Din. Zavod je izdal doslej nad eno milijardo kreditov. Na žalost so dolžniki zavoda v poznejših letih začeli v finančne težave, zaradi česar svojih dolgov niso mogli več redno odpeljati in zavod ni mogel izpolnjevati več svojih osnovnih funkcij finančnega podprtja našega kmetičkega življenja.

Druži zakon je bil zakon o pospeševanju kmetijstva. Nato so sledili zakoni o pospeševanju živinoreje, o veterinarstvu, s katerimi se je prepovedalo presejanje ciganov, ki je doletj v glavnem povzročalo širjenje raznih bolezni pri živini, nadalje zakoni, ki so se nanašali na zatiranje drevesnih bolezni, potvarjanje vina,asanacija vasi itd. Skupno z ministrstvom za trgovino je bil izdan zakon o standardizaciji kmetijskih proizvodov, kar bi nedvomno podprt kmetijsko proizvodijo se raznimi mednarodnimi odredbi silno omejile. Minister je navedel predvsem londonski sporazum o omejitvi pšenične proizvodije, Salburrov program o restrikciji proizvodnje sladkorja, rimski sporazum o standardizaciji mlekarstvenih proizvodov, nadalje gospodarski pakt Male antante, skorajšnje gospodarsko zbljanje balkanskih držav v duhu balkanskega pakta, načne trgovinske pogodobe itd.

Minister je zaključil svoj ekspoze z mimo, da se vlaža zaveda težko vseh teh problemov ter da išče novih poti in izhodov do današnje gospodarske depresije.

K razpravi o proračunu kmetijskega ministrstva se je priglasilo 50 gospodarjev, vendar pa sta se oglašila na sprostni seji le še dva, in sicer narodna poslanica Mita Dimitrijević in Sergij Ursakalo, ki sta se izjavili za proračun.

Dopolne se je razprava o proračunu kmetijskega ministrstva nadaljevala.

Rooseveltova poslanica o vojnih dolgovih

Washington, 9. marca. AA. Pričakujemo da bo predsednik Roosevelt v kratkem poslal kongresu poslanico o vprašanju vojnih dolgov, v kateri bo pred vsem obrazložil zgodovino teh dolgov, ne pa bo dal nikakih konkretnih predlogov za ureditev zadeve.

Brezposelnost v rudarskih revirjih

Najtežje je trenutno vprašanje zaposlitve brezposele mladine

Trobovje, 8. marca
Ko so bili v letosnji zimi z večjo zaposljivijo nastopili znaki trenutnega zboljšanja, je marsikdo mislil, da pomeni to prizetek boljših časov tudi v rudarskih revirjih. Toda le prekmahu je prišlo očaranje, kajti vsi znaki kažejo, da bo moralo delovno ljudstvo rudarskih revirjev prestati se težke preizkušnje, predno bo nastopil dejanski preokret na boljše.

Eno najtežjih vprašanj v rudarskih revirjih je zaenkrat vprašanje zaposlitve brezposele mladine. Stivilo brezposele mladine v rudarskih revirjih namreč ko so državski očetje bolje zaposleni, ta pojavi ni tako občuten, ker večino mladine preživljajo starši, toda cim manj je delavnikov v mesecu, tem bolj stopa vprašanje prehrane in zaposlitve brezposele mladine v ospredje, ker je starši pri pilih zlastiških prehranjevanjih v izdrževati ne morejo.

Brezposelnost je mogoče obpraviti edino s smotreno organizacijo javnih del. Predvsem je treba v posameznih rezih in občinah sestaviti statistiko vseh za delo sposobnih brezposelnih. Izločiti je treba edino on, ki so za vsako delo nesposobni. Vsem za delo sposobnim pa je treba odrediti delo, in sicer kjerjekolj, glavno je, da se povečuje z delom svojih rok. Tretja je čimprej ustanoviti fond za javna dela, v katerem se stekajo vse za razne podpore, in druge socijalne namene do ločenih vlog, ki se sedaj razdeljujejo brezposelnim. Ves ta delar si bodo brezposejni lahko s koristnim delom prislužili, na drugi strani pa bodo koristili našemu spodarstvu, na tudi samim sebi, ker bodo postali koristni član slovenske družbe.

Sreski odbor za javna dela v Laskem je nedavno sestavil načrt javnih del, iz katerega je razvidno, da bili našli z realizacijo istega vse brezposejni v resu delo. V tem četrtni je vsebovana tudi gradnja velike zasavske ceste, katere urešenje bi na mal rešilo Zasavje velike skrbi in revščine. Je pa še mnogo manjših del, ki pa so tudi velike, važnosti tako za naše gospodarstvo, kakor tudi za pospeševanje tukškega prometa v Zasavju. Omembne vredne so tukaj dovršitev rekonstrukcije ceste Trbovje-Podmeja-Marija Reka, ki bi vgradila rudarske revirje v Savinjsko dolino, z lepo avtomobilsko cesto, dalje že do namenjana preložitve ceste v Trbovju, nimo Spanca do stare občinske hiše. Tudi pri razširjenju ceste Celje-Zidanje, most bi našlo veliko stivilo brezposelnih del v zaslužek, istotako pri preložitvi ceste Šmarfet-Hrastnik ter preložitvi banovinske ceste Stopce-Vrh in še stevilnih drugih regulacijskih delih v resu, ki

jih je sreski cestni odbor vzeli v svoj program.

Jasno je, da je mnogo teh del, ki so naravnost neodložljiva. Zlasti so nujo potrebna razna regulacijska dela Savinje in njenih pritokov, ki povzročajo našim kmetom ob dolgotrajnem devetu ogromno škodo. Tudi zemeljskih plazov je v laškem sredu zelo mnogo, katerih zajezitev je nujo potrebna.

Glavno, vprašanje zaposlitve brezposeleih pri teh delih vtorijo seveda finančne. Odškodki dobiti potrebna sredstva za izvršitev teh del? Po našem mnenju je treba tudi tukaj ustvariti enak načrt in sistem, kakor pri sestavljanju načrta za javna dela. Predvsem je potrebna koncentracija vseh razpoložljivih sredstev. V to svrhu naj se ustavimo, kot redeno, fond za javna dela, iz katerega se bodo krili vsi izdatki za izvrševanje teh del, na drugi strani pa seveda tudi vanj stekali vsi dohodki in sredstva, namenjena za podpiranje brezposelnih. Prepričani smo, da bo večina naših pridobitnikov, ki so izdali na tisoče dinarjev za razne dnevnne podpore brezposelnim, ki trkajo dnevno na vrata, prav radi prispevali v ta fond primerne prispevke, koto bodo videli, da se dela pri reševanju vprašanja brezposelosti po govorju sistema, ki bo na eni strani v prid brezposelnim, ker jih bo rešil brezplodnega in škodljivega brezdelja, na drugi strani pa bo koristil našemu gospodarstvu in splošnosti.

Seveda pa je treba napraviti tudi proračune za izvršitev potrebnih del ter načrt program, po katerem se bi izvršila posamezna javna dela v resu. To nalogo pa mora prevzeti sreski cestni odbor, ki bi naj tudi postavil temelj temu fondu in delu. Posamezna dela pa bi seveda preuzele tudi občine, vendar pa v okviru skupnega programa javnih del; sploh bi morale občine z vso intenzivnostjo sodelovati takoj v finančnem, kakor v organizatoričem pogledu, ker edino z združenim in solidarno akcijo vseh merodajnih činiteljev bo mogoče z uspehom omiliti naraščajočo brezposelnost v rudarskih revirjih.

Ne smemo pa pri tem prezreti vloge, ki jo igrajo pri tem delavške strokovne organizacije Njhova dolžnost je, da sprožijo na merodajnih mestih predloge za omiljenje brezposelosti, na drugi strani pa, da krepkopodprtja zastopnike v sreskem odboru za javna dela, da se sredstva za javna dela in s tem za čim večjo zaposlitve brezposelnih pri teh delih čim prej pribavijo, zlasti pa, da zastavijo vse sile, da največje, najvažnejše in najnajnejše javno delo v Zasavju, gradnja velike zasavske ceste, zoper ne bo zaspalo.

Pomagajmo revežem

Mesto pri Ljubljani, 9. marca.
Najbolj pereče vprašanje v naši občini je, kako pomagati našim brezposelnim. Beda med brezposelnimi družinami je tako velika, da je mogoče verjeti le onemu, ki živi stalno med njimi. Dotok brezposelnih v občini urad je vsak dan večji tako, da je redno poslovanje že otežko. Občina je storila vse mogoče, da resi izvajanje teh črpanj družin. Toda ves trud in delo našega uradnika kakor tudi občinskega odbora ne more zadostiti tej veliki brezposejni armadi, ker nam pričanjujejo potrebnih denarnih sredstev.

Pri udarni statistiki je v naši občini nad 800 lačnih ljudi, ki so do sedaj prejemali občinsko podporo. Pri občinskih javnih delih so bili zaposleni v prvih vrstih družinski očetje. Za te međe je občina izdala okrog 30.000 Din za nabavo živil pa, nad 10.000 Din. V naši občini se je lani plačalo okrog 80.000 Din za hčednostni sklad dravskih banovin. Pri razdeljevanju smo pa bili prikrajšani, kajti za tako ogromno štivilo brezposelnih smo dobili le 9.000.

Ukinitev pomozne akcije je seveda vprašanje zase, kajti prazen želod in ne pozna meje. I krenli smo vse, kar nam je bilo mogoče. O našem nevzdržnem stanju smo poročali tudi merodajnim oblastim, tako da je naša slika prav vseči znana.

Vse delodajalce pa náročamo, da upoštevajo nešte brezposelene pri zaposlitvi, čeprav samo za nekaj dni - tudi to je dobrodošlo. Tu so na razpolago ljudje raznovrstnih poklicev. Obračamo pa tudi na one občane, ki jih ni danasno doba tako krotko zadela in je njih življenski obostoj še dokaj ugoden, s pršnjom, da tudi oni nekaj žrtvujejo za posebne brezposelane. Blizajo se velikonočni prazniki in vsaj v tem času pomagajmo našim revežem.

Vsi prostovoljni prispevki še hvaležno sprejemajo v občinski pisarni v Mostah.

Občni zbor NSZ v Hrastniku

Hrastnik, 8. marca.
V nedeljo se je vršil ob mnogoštevilni udeležbi 1. redni občni zbor NSZ v Hrastniku. Udeležba članstva, ki je že pred našim uro napolsko dvoranu Školskega sodomstva, bila najboljša, skakšnim zamenjanjem sledi nacionalno delavstvo razvoja tevovske strokovne organizacije.

- Občni zbor je otvoril predsednik tov. Grčančki, ki je v sedanji besedici pozdravil Stevilne zborovalec, zlasti pa tov. Juvana iz Ljubljane in tov. Tumpeja iz Maribora. Na občnem zboru pa so bile zastopane tudi NO. JNS in Sokol po svojih opazovalcih in sodelavcih. Po otvoritvi je podal v odstotnosti obsega tajnika Rešeka tajniško poročilo tov. Farčnik iz fajnskega poročila, ki je razvidno, da je NSZ v Hrastniku po svoji ustanovitvi pred kratkim četrletjem zaznamoval do 1. občnega zborna naravnost ogromen porast in predtek, tako po stevilu članstva kot po notranjem organizatoričnem delu. Nadalje navaja tajniško poročilo, da so se po ustanovitvi NSZ vrile volitve obratnih zaupnikov in po volitvi v II. rudarsko skupino, z katerih NSZ sicer ni izšla zmaga, po številu mandatov, pri čemer pa ni toliko kvira vojna udeležba kot pa nepravno razdeljevanje mandatov. Blagajnsko poročilo je podal tov. Sauberberg ter izkazuje blagajnsko poročilo zadovoljivo stanje. Po razrešnici staru upravi je poročal o na-

nato pa se bodo predstavili udeležencem posamezni zbori.

Soudeležbo so prijavili mešani zbori iz Dobrave-Podnarta, Jesenic, Kranjske gore, Kranj, moski zbori pa iz Škofje Loka, Podbrezij in Stražišča. Sodeloval bo na prosvetnem dnevu tudi mladinski orkester v pevski zbor in godba na pihala. Posebej nastopi godalni kvartet Sorgo, tako da bo nastop res nekaj lepega. Zanimivo dneva bo nadalje nastop skupnih ženskih zborov na glasbeni sliki. Na sporedi so izvenčne domači skladatelji. Pevci in orkestra po društvi se prav marljivo pripravljajo za ta nastop, ker vedo, da ocenjuje sokolska javnost njihovo delo s pravilnim razumevanjem in bo zato bržas tudi letos udeležba na prosvetnem dnevu želo velika.

Za izobrazbo obrtnikov

Mariobor, 8. marca.

Pozdraviti je treba zamisel marioborskega obrtnopospeševalnega zavoda, ki je priredil 15. januarja učni tečaj obrtnega knjigovodstva. Tečaj, ki ga je strokovnjaško vodil znan prof. trg. akademije g. Struna, se je pretekel tokrat zaključil s slavnostni zaključnim večerom. Zanimanje za pospeševanje izobrazbe našega obrtnika je bilo od strani merodajnih činiteljev razveseljivo, saj so izobrazbe željni obrtniki povsod dobili nasvetne in pomese. Vsem, ki so kakorkoli prišemogli k uspehu tečaja prevzemanju, se je zaglavil obrtnozadružni nadzornik g. Založnik.

Tečaj je obiskovalo 52 obrtnikov, ki so zastopali 20 raznih obrtniških strok. Predavanja so bila jako spremna razdeljena in so obiskovalcem tečaja razložila enostavno knjigovodstvo, obrtno in trgovska kalifikacija, poštno-črkveno prometne predpise, menično in čekovno pravo ter ameriški žurnal. Vsekakor so s tem tečajem marioborski obrtniki mnogo pridobili in želja vseh je, da bi se strokovna izobrazba obrtnikov se nadaljevala.

Obrtniško zborovanje v Trbovljah

Trobovje, 6. marca.

V nedeljo popoldne se je v gostilni Volker vršil občni zbor Društva jugoslovenskih obrtnikov, ki ga je vodil podpredsednik g. Franjo Guček. Po pozdravih navzočih, zlasti delegatov osrednjega odbora DJO gg. Moreta in Košarje iz Ljubljane, je podpredsednik v svojem poročilu poudarjal, da se razmerje med trboveljskimi obrtniki vedno boljša. Kar je nedvomno zasluga nove stanovske organizacije, v kateri se je že v prvem letu zbrala skoraj vsečna trboveljska obrtništva.

Tajnik g. Skoberne je poročal o odborovem in državnem delovanju ter podprtih, da je zlasti lepo uspel. Toda ves trud in delo našega uradnika kakor tudi občinskega odbora ne more zadostiti tej veliki brezposelni armadi, ker nam pričanjujejo potrebnih denarnih sredstev.

Pri slučajnostih so se obravnavala razna interna vprašanja organizacije. NSZ bo osnovala tudi svoj športni in kulturni odsek, da tako zadovolji predvsem mlajše članstvo. Izbljubočišča je poročilo, da so značili držveni dohodki 10.400, izdatki pa 7.500 Din. Pri volitvah je bil soglasno izvoljen stari odbor s predsednikom g. Jožefom Kocjanom na čelu, na novo pa sta bila se izvoljena gdž. Mia Zupanova ter g. Justin Breznik.

Občni zbor je razpravljal še o raznih aktualnih zadevah. Izražena je bila želja, da bi bil obrtniški pokret borbenejši in naj bi dal pobudo za nove akcije v prid obrtništva. Razpravljal je tudi o obrtniškem taboru, ki ga bo DJO letos privedlo na Smarni gori, dalje pa pobiranju članarine, o novem davčnem zakonu, ki naj vsebuje primerno olajšave za obrtniški stan itd.

Iz Maribora

Konj se je spašil. Razburljiv prizor se je v torek nudil mimočodim v Stritarjevi ulici, kjer se je uznamoda spašil poslegnik Gržiš in Ivan iz Preplej konji, ki je vlekel voz, na katerem sta bila posestniki in njegova mati. V silnem strahu, da se bo prispeta nesreča, je skočila mati med bližnjo vožnjo z voza in se pri tem občutno poškodovala. Konj mu pa se je posrečilo Gržišu pomiriti konja toliko, da je nadaljeval vožnjo.

Na ulici se je zgrudil. V sredo popoldne je postal posnetnik Kukovič Alfonz iz Boča na Glavnem trgu nemadoma slab, da se je nezavesten zgrudil ter pričel bruhati kri. Reševalci so ga mortali nemudoma prepečili v bolnico.

Umoholj je pobegnil. V torek je odšel neznan kam neozdravljen umoholj Karel Majer iz Valvazorjeve ulice. Ker je nesrečenec podvrgnjen napadom silnega obupa, ni izključeno, da bi šel prostovoljno v smrt. Umoholj je vpokojeni železniški uradnik, precej visok, podolgovatega obraza in nosi črno oblike ter sportno čepico.

Kdor bi o pobeglem kaj vedel, naj to sporoči negovemu vratilu Štefanu Avgustu.

Hlod mu je zdrobil nogu. Tažka nešteča se je pripejala v torek 23. februarju delavcu Franciju Čehu, ki je bil zaposlen v Studenih pri Mariboru. Pri pospravljanju lesu mu je padel težak hlod na levo nogo in mu je popolnoma zdrobil. Poškodovanec se zdravil v bolnici.

ŠAH v škofjeloškem območju

Škofja Loka, 8. marca.

Cini je zaključil, Šahovski klub v Škofji Loki svoji širši člani, ki se ga je udeleževalo 28. januarja in je trajal več meseca na podprtju, že je organiziral klub ožji turnir na načinu, da so se porazdeliti izredci v dve skupini. V vsaki je igralo od 12. februarja dalje po 7. januarju, ki utegnjo splošni predstavniki Škofjeloškega Šahovskega zavoda.

Prvi turnir je bil včeraj zaključen. Prva meseca v prvi skupini so odnesli vlaščanski Krek, Rado Pliavec, Lože Čarmen in Ivo Vrančar, v drugi skupini pa sta se porazdelili Stojko Kovič in Močnik. Med tem časom so odšli načinjanje v Dravljici, 12 po številu. Igralo se je v nedeljo v godini. Znago so odnesli Ločani v razmerju 3 in pol proti 8 in pol. V smislu dogovora bodo Škofjelošani Dravljicano ponest vrnili to udeležbo, ko se bo igralo za razvoj.

Šahovski pokret pa ni zajel samo Škofje Loke, marjeve Škofje dolino, kjer je sprostil Baragovega rojstnega gradu g. Mihail Lah v starosti 78 let. Kakor znano, je bil v Mariji vasi pri Trebnjem rojen znameniti Škof Baraga in je to posest z lepim gradom prešel kasneje v last pokojnega Mihaila Laba. Mir prahu njegovemu, žalujom pa imela naše iskreno sožalje!

Nov grob. Po daljšem bolehanju je umrl na svojem posestvu v Mariji vasi lastnik Baragovega rojstnega gradu g. Mihail Lah v starosti 78 let. Kakor znano, je bil v Mariji vasi pri Trebnjem rojen znameniti Škof Baraga in je to posest z lepim gradom prešel kasneje v last pokojnega Mihaila Laba. Mir prahu njegovemu, žalujom pa imela naše iskreno sožalje!

Prirejeni sta bili dve simultanki, ki pri njih naši dolinci sicer niso zmagali, dali pa sta vendar dovoli pobude in smernice za nadaljnje igranje. Pri odseku v Selih igrajo poleg domačim Šahisti v Dolini vas, Bučkovica in Sevlje, Želžnički pa se zbirajo v Češnjicah, Rudnega in Dražoš.

Videti toraj je, da se zanimanje za izobraževanje v našem območju prav lepo širi in izključno, da bomo mojda kak kmalu slišali tudi o Poljanski dolini in njenih ljubiteljih črnelih polj.

Naše gledališče

DRAMA

Zacetek ob 20.

Peteč, 9. marca: ob 15. uri Kulturna prizreditve v Crni maski Iz

Ponson du Terrail

14

Zdravnikova tajna

Roman

— Ah, — je dejal, — dolgo ne boste triumfirali. Jutri pričakujem od vas pismec naslednje vsebine: »Pridite. Ce ga ne dobim v štiriindvajsetih urah, pridev in grad in privedem za roko otroka Hektorja de Mausejour...«

Ni še izgovoril svoje grožnje, ko je Berta že čutila, da se ji sibe kolena.

Potem je pa odšel in Berta je videla, kako je izginil med smrekami.

Lord Helmuth je odhalil z burjo v srcu. Vračal se je tja, kjer je bil postil svojega konja, ko je naenkrat zagledal Mauberta, ki mu je dejal:

— Pozno se vračate iz Saint-Florentina, gospod.

— Bil sem v gradu la Fresnai.

— No, ali sem vam lagal? — se je zasejal šepasti Maubert.

— Ne.

— Torej dobim denar?

— Seveda... ko bo vse gotovo.

Dobro srce imate, gospod, z vami delati je veselje. Ali greste v Maisonneuve?

— Seveda.

— Ali krenete po cesti?

— Ne, — je odgovoril lord Helmuth, — odločil sem se za pot preko Grange-Vieille.

To je bila stezica, vodeča v ovinkih med smrekami in imenovana po zapuščenem dvoru.

— To pa ni prav.

— Zakaj ne?

— Pot ni dobra.

— Moj konj jo dobro pozna.

In pa, lahko bi se vam kaj prispetilo.

— Kaj neki?

— Slabo leto je... kruh je drag... so ljudje, ki jimi ga primanjkuje... in človek nikoli ne ve.

— Eh! Imam karabinko in dve krogli za vsak slučaj.

Zavijtel se je v sedlo in odhalil po stecici.

— Zdi se mi, da ne ravna prav. — je zamrimal Maubert in krenil v nasprotno smer.

— Lord Helmuth je jahal počasi že

dobro uro in bil je komajše dobre pol milje od svojega gradiča, ko je moral zadržati konja in jahati zelo počasi skozi goščo.

Luna je bila zašla, bila je temna noč.

Kar se je spomnil Maubertovih besed.

— To je pa res neprijeten kraj, — je pomisli in vzpodbodel konja. Kar se je dobril šest korakov od njega zablisko, počil je strel in zadet naravnost v prsa se je lord Helmuth zavalil iz sedla na stezo.

DRUGI DEL.

I.

Tistega večera, skoraj že ponoči,

se je začula na kotanjametl tlaku Saint-Florentina drdranje dr. Rousselove kočije.

Dr. Rousselle si je bil pridobil sčasoma bogato klijentelo in večkrat se je zgodilo, da je prehodil cele noči okrog bolnikov.

Njegova staro gospodinja je bila že davno umrla in njej je bil drugo, kreplko kmečko dekle, ki je prišlo nekega lepega dne v Saint-Florentin in prineslo v silno ogorčenje krepostnih deželanov v naročju novorojenčka ženskega spola. Sloves dr. Rousselle je bil takoj velik, da ni prišlo nikomur na misel napraviti mu greh ubogega dekleta; javno mnenje se je strinjalo celo v tem, da je storil zdravnik dobro delo, če je sprejel dekleta pod streho.

Nihče pa ni vedel, da je dete kmečkega dekleta, ki mimogrede rečeno sploh ni bilo iz tistega kraja, umrlo takoj pri rojstvu in da deklica, ki jo je dojila, ni bila nihče drugi nego otrok, prinešen neke noči v Saint-Florentin skrovit, zavit v zdravnikov plášč.

Ko je prišel zdravnik tistega več-

ra domov, je gospodinja Jeanne baš pripravljala večerjo. Deklica, stara dober dve leti, se je igrala v kuhinji in čim je zagledala zdravnika, je takoj iztegnila ročice proti njemu.

Dr. Rousselle jo je vzel v naročje in jo začel božati, kakor da je njegov otrok. In dejal je gospodinji:

— Pripravi mi večerjo, Jeanne, ker moram obiskati še dva bolnika.

— Ah, gospod, je odgovorila gospodinja, — nekaj čudnega vam moram povedati.

— Kaj pa je? — je vprašal zdravnik.

— Anglež je prišel.

— Kateri Anglež?

— Veste, tisti mladi, ki stanuje v Sologni blizu la Motte-Beverona.

— Lord Helmuth?

— Da.

— Sam je prišel, praviš?

— Da, gospod.

— Da bi se dal pregledati?

— O! ni kazalo, da bi bil bolan.

— Kaj je torej hotel?

— Tega pa res ne vem. Dejal je, da bi rad govoril z vami, obenem me je pa vpraševal o tem in onem.

— Oho!

— In ves čas je gledal otroka.

— Kaj poveš? — je vzkliknil zdravnik.

— Dejal mi je celo: To je vaš otrok? — Da, — sem mu odgovorila. Počil je v smeh, v strahoten smeh, da je kar mraz spreletel. Potem je pa odšel, ne da bi povedal, ali nameravaše priti.

Med pripovedovanjem dobrodrušne gospodinje je zdravnik večkrat namršil obrvi, ko je pa končala, je dejal:

— Kaj bi mogel pomeniti ta čudni poset? Ne poznam lorda Helmutha, še nikoli nisem imel opraviti z njim.

Ta vprašanja so pokvarila nekoliko skromno zdravnikovo večerjo.

Cez dobro uro je vzel klobuk, oblekel plašč in odšel kakor običajno posečat svoje bolnike. Vrnil se je okrog enajstih in pri peči je zagledal neznanega moža. Neznanec je vstal in pozdravil zdravnika.

— Že dolgo vas čakam, gospod doktor, — je dejal.

— Kaj bi pa radi, prijatelj? — je vprašal zdravnik, ki je prvič videl tega človeka.

— Prijaham iz Maisonneuve.

— No in?

— In tam vas nujno potrebujejo, gospod doktor.

— Kaj je kdo pri lordu Helmuthu bolan?

— Lord sam je bolan, — je odgovoril mož, — in morda jo je skupil baš dovolj.

— Kaj se je zgodilo?

— V gozdu je bil obstreljen. — se je glasil odgovor.

Dr. Rousselle je stopil korak nazaj in presenečeno pogledal moža.

II.

Sologneski kmet je pripovedoval zdravniku tote:

Lorda Helmutha so našli v mlaki krvi v gošči, skozi katero vodi stezica iz la Fresnai v Maisonneuve. Ob pol desetih zvečer je pridiral njegov konj domov ves zdivjan. Smolarjeva hči Jeanne je jela kričati:

— Gotovo se je pripetila nesreča!

Ljudje so tako odšli v gozd, kjer so našli lorda v mlaki krvi. Tedaj so se spomnili, da so slišali pred dobro uro v gozdu strel; toda nihče mu ni pripisoval pomena, ker je kraj poln divjih lovcev.

Med kmetovim pripovedovanjem se je zdravnik hitro oblačil in kmalu sta bila na poti v Maisonneuve.

V začetku sta se peljala molče, potem pa je zdravnik navezel s kmetom pogovor.

— Kdo neki je storil tak zločin? — je vprašal.

— Tudi mi si belimo glave s tem vprašanjem. — je odgovoril kmet.

— Ali je imel lord v vašem kraju sovražnike?

— Ne.

— Torej gre za roparski napad.

Občina Ljubljana
Mestni pogrebni zavod

Brez posebnega obvestila

Zapustila nas je za vedno v 86. letu starosti naša nadvise ljubljena mama, stara mama, sestra, tašča i. t. d., gospa

Adela Jenčič, roj. Andolšek
vdova po deželnno-sodnem svetniku

Pogreb nepozabne pokojnice bo v nedeljo, dne 11. marca 1934 ob 1/24. uri popoldne iz hiše žalosti, Gradaščica ulica 18, na pokopališče k Sv. Križu.

Prosimo tihega sožalja!

Ljubljana-Smarje pri Ježah-Kočevje-Dunaj, 9. III. 1934.
DR. ALOJZIJ, ING. MILAN, ING. FRANC, DR. SALVI,
sinovi

FRANC ANDOLŠEK, brat — OLGA, EMA, ALICE, sinahe
MILAN, FRANTI, HUBERT, TEA, MARJETA, vnuki in
vnukinje

Burno življenje Aleksandra Staviskega

Slepjarjevo življenje v vili La Foret — Milijone je imel v rokah, najemnine pa ni plačal

Zdaj je vila La Foret pri Vaucressonu zapuščena in tiha. Lani je stanoval v nji neki francoski tovarnar, poprej si jo je bil pa najel Američan Daxon, toda nobeden ni znal v nji razgibati takega življenja, kakor Sergej Alexander v začetku svoje karriere. Tri leta je stanovala tu njegova družina, če zimo je pa hodila seveda v Pariz, a končno je dajala tudi v sezoni prednost morskim kopališčem. Tri leta

naglega verižnega in družbenega poleta,

ki je pomenil ples milijonov, o kakršnem so sosedni niti sanjalo ni. Ta ples je dirigiral Stavisky iz pisarn poedinčnih svojih druž in pa iz stanovanja, ki ga je bil podedoval po očetu v rue de la Renaissance in ki ga je za 6000 frankov letne najemnine obdržal; tja si je dajal pošiljati korespondenco na ime Stavisky, sicer je pa nastopal kot gospod Alexandre.

Toda vrnimo se k življenju v vauressonski vili in čujmo, kaj pripoveduje njena lastnica o svojih zadnjih izkušnjah s Staviskim, kakor je to pričevala urednica »Vuči«:

— Leta 1932 so nama naši elegantni najemniki sporočili, da pogodbe ne bodo obnovili. S sestro sva takoj pomisile, da bo kriva pač kriza. Alexander dela najbrž slabe kupčice, revez, ponuditi nekaj tisočakov znižanja človeku, ki

je imel takrat v rokah 500.000.000, to je pač smešno. Toda kako sva mogli takrat to vedeti?

Odšla sem torej v La Foret, da bi vzel nekaj fotografij, ki bi jih odnesla v posredovalnico, da bi tako laže dobila novega najemnika. Sprejela me je vzdružnica s Staviskim, kakor je to pričevala urednica.

— Madame je z otrokom v Parizu, gospod je pa odpotoval, — mi je dejala.

— Vendar pa lahko vstopite.

Ko sem stopila na stopnice, se mi je prva stopnica pod nogo nekoliko upognila.

— Madam je dala tu napraviti alarmne zvonice za noč, — mi je pojasnila vzdružnica. — Boji se razbojnnikov.

Takrat sem se temu čudila. Razbojniki — saj jih vendar ni na svetu. Zdaj se pa ne čudim več. Razbojniki so na svetu. Gospa Staviska je to sama najbolje vedela.

Pred vido so se valjale otroške igrače, majhen avto in punčka. V salonu so imeli Alexandrov še dva svoja naslonjača, povsod so bile čipke in na mizi je stal srebrni vrč. Vse je bilo intimno, mirno, na vrtu so evelje rože, od vseh strani je bila dihala sreča.

Ena izmed žensk, ki so podlegle čarom lepege Alexandra, je bila tudi vrdna gospa Le Bosseva, lastnica posredovalnice v Vaucressonu, ki je Alexandra pridobila za našo vilu. Kadar je govorila o njem, so se ji oči kar iskrile. Tako ji je bil znešal glavo, da je čisto pozabil opozoriti ga na zadnjo najemnino. Moja sestra je opazila to šele po odhodu naših imenitnih najemnikov. Pisala je torej Alexandru in ga opozorila na posredovalnico. Pismo je prišlo nazaj s pripombo »Neznan«. Stavisky ni bil navedel v najemni pogodbi samo lažnega imena, temveč tudi lažen naslov. Končno pa dolgem iskanju sva mu vendarle prišla na sled in sestra mu je priporedila priporečeno pismo.

Toda kako je je Stavisky odgovoril! Poneverbe obdolžen poštenjak bi ne našel takega tonu užaljene poštenosti. To je bilo dolgo, drobno, elegantno pisano pismo na finem papirju s firmo hotela Claridge, z rokom je bilo pa pripisano: 28 Place Saint Georges.

— Madame, je pisal Stavisky, vrnim se s potovanja in našel Vaše pismo — ki ga ni bilo treba priporečiti, da bi me doseglo, — 24. prejšnjega meseca... Na koncu je bil pa stavek, ki

bi ga bilo vredno spraviti v okvir, stavek, ki bi moral biti